

Grootschrift/spraaksynthese en geheimhouding

Richtlijnen voor hanteren van de envelop met op CD-ROM een PDF-bestand van het examen

Ten behoeve van de productie van een vergrote afdruk op A3-formaat of voor spraaksynthese hebben scholen een CD-ROM met een PDF-bestand van het examen kunnen bestellen. In het eerste tijdvak wordt per examenzitting een CD-ROM geleverd; bij het tweede tijdvak zijn net als vorig jaar de examens per schoolsoort op één CD-ROM geplaatst. Voor vmbo is er één CD-ROM voor de gemengde en theoretische leerweg en één voor de basis- en kaderberoepsgerichte leerweg.

Als de school geen kandidaten heeft waarvoor ten behoeve van bijzondere afname (grootschrift, spraaksynthese of presentatie van het examen op beeldscherm) de CD-ROM nodig is, blijft de envelop gesloten tot na afloop van de examenzitting.

De CD-ROM kan worden gebruikt voor de productie van grootschrift en/of voor spraaksynthese. Een goede voorbereiding van de afname kan het noodzakelijk maken dat de envelop wordt opengemaakt voor aanvang van de examenzitting. De directeur/de secretaris van het examen is verantwoordelijk voor de geheimhouding van het examen. Hij stelt een procedure vast voor de opening van de envelop en de noodzakelijke handelingen. Deze procedure borgt de geheimhouding en kan eventueel achteraf worden geverifieerd. Een voorbeeld van een daartoe strekkende procedure is gepubliceerd door de VO-raad op <http://www.vo-raad.nl/onderwijskwaliteit/Schoolontwikkelinginnovatie/Examens/protocollen-en-checklisten> .

Volledigheidshalve wordt hier opgemerkt dat sinds het centraal examen 2007 de centrale examens een grotere letter hebben. Aan de hand van de examens 2007 op Examenblad.nl kan worden vastgesteld of en bij welk vak een kandidaat vergroting nodig heeft.

Er is geen datum of tijdstip vastgesteld waarop de handelingen ten behoeve van de vergroting moeten worden verricht. Sommige scholen melden goede ervaring met één "grote" sessie waarbij op een rustig en tijdig moment geconcentreerd alle grootschrift voor het gehele tijdvak wordt geproduceerd.

Incidenteel is in het verleden geconstateerd dat direct vergroot printen bij een enkele afbeelding leidde tot wegvallen van informatie. Veiliger is de handelwijze "eerst printen op standaard grootte, daarna print op de kopieermachine vergroten".

Meet- en tekenwerk gebeurt in het algemeen het beste op een niet vergroot examen. Waar vergroting zou leiden tot fouten of problemen, is dat op de PDF bij de afbeelding vermeld. Sommige (teken)bijlagen bevatten nauwelijks leestekst. Het ligt voor de hand om die bijlage niet vergroot aan te bieden.

Na gedane vergrotingsarbeid kan in het geheugen van de printer wellicht een kopie achterblijven. Het verdient aanbeveling hierop te controleren.

Aanwijzing voor scholen die als audio een Daisy-CD hebben besteld

Bij gebruik van Daisy kan de afspeelsoftware vooraf op de PC worden geïnstalleerd. Het gebruik van het op CD-ROM geleverde Daisy-bestand vergt daarna geen installatiehandelingen meer. Het vooraf openen van de envelop met een Daisy-schijfje is voor een goede voorbereiding NIET nodig.

Voor het tweede tijdvak wordt geen Daisy geleverd. Een kandidaat heeft in het tweede tijdvak wel recht op dezelfde aanpassingen als in het eerste tijdvak. Als een kandidaat in het eerste tijdvak rechtens gebruik maakte van Daisy, dient de school zelf voor vervangende audio te zorgen (bijvoorbeeld met een voorlezer).

Bij het tweede tijdvak wordt aan alle scholen een PDF geleverd die voor spraaksynthese kan worden gebruikt. Zonder intensieve oefening is echter dit op zichzelf fraaie audiomiddel niet bruikbaar voor een kandidaat die in het eerste tijdvak Daisy gebruikte. Anders dan Daisy, vergt spraaksynthese oefening en gewenning.